

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-63>

УДК 657

ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ З ПЕРЕРОБКИ ФРУКТІВ ТА ЯГІД: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ACCOUNTING OF FINISHED PRODUCTS AT FRUIT AND BERRY PROCESSING ENTERPRISES: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Забродський Ігор Тарасович

аспірант,

Вінницький національний аграрний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2156-0101>**Zabrodskiy Ihor**

Vinnytsia National Agrarian University

У статті досліджено сутність готової продукції як кінцевого результату технологічної обробки сировини, що відповідає стандартам якості та безпеки і призначений для реалізації. Проаналізовано нормативно-правове регулювання обліку готової продукції. Виокремлено специфічні особливості галузі, зокрема сезонність виробництва, наявність біологічних активів у процесі переробки, втрати та відходи. Розглянуто документообіг, який включає етапи оприбуткування, зберігання та відвантаження продукції з використанням типових форм, електронного документообігу й інвентаризації. Обґрунтовано значення аналітичного обліку, який забезпечує деталізацію за видами, якістю, упаковкою, партіями, місцем зберігання та каналами збуту. Представлено приклад робочого плану рахунків та відповідної кореспонденції бухгалтерських проводок. Проаналізовано методи оцінки готової продукції. Визначено ключові проблеми обліку та запропоновано шляхи їх вирішення. Перспективи розвитку обліку пов'язані з цифровізацією процесів, розвитком аналітичного обліку, інтеграцією з логістичними системами, прозорістю контролю якості, удосконаленням методики оцінки та гармонізацією з міжнародними стандартами.

Ключові слова: готова продукція, облік готової продукції, підприємства з переробки фруктів та ягід, собівартість продукції, документування готової продукції, методи оцінки готової продукції, аналітичний облік готової продукції.

The article examines the essence of finished products as the final result of raw material processing that meets quality and safety standards and is intended for sale. The regulatory framework for accounting of finished products is analyzed, with particular attention paid to national accounting standards (NAS 9 "Inventories," NAS 15 "Revenue," NAS 16 "Expenses"), international standards (IAS 2 "Inventories," IAS 41 "Agriculture"), tax legislation, as well as internal enterprise documents. Specific features of the industry are highlighted, including seasonality of production, the presence of biological assets in the processing cycle, losses, and waste. The document flow is considered, which includes the stages of recording, storage, and shipment of products using standard forms, electronic document management, and inventory. The significance of analytical accounting is justified, as it ensures detailed recording by type, quality, packaging, batches, storage location, and sales channels. An example of a working chart of accounts and corresponding accounting entries is presented. Methods of finished products valuation are analyzed – actual cost, standard cost, and accounting prices – with the advantages of the standard costing method for enterprises with continuous production emphasized. Determined the key accounting problems: complexity of calculating cost, managerial and organizational issues, lagging behind modern technologies and innovations. Solutions for these issues have been proposed, including the development of industry-specific standards, implementation of the normative costing method, adoption of a management accounting system, professional development for staff, automation of warehouse accounting, introduction of electronic document management, and implementation of ERP systems. The prospects for accounting development are linked to process digitalization, the advancement of analytical accounting, integration with logistics systems, transparency of quality control, improvement of valuation methodology, and harmonization with international standards. The results obtained provide a practical basis for optimizing finished products accounting at fruit and berry processing enterprises and improving management efficiency.

Keywords: finished products, finished products accounting, fruit and berry processing enterprises, product cost, finished products documentation, methods of finished products valuation, analytical accounting of finished products.

Постановка проблеми. Сучасні економічні умови, посилення конкуренції на ринку, а також зростаючі вимоги споживачів до якості та безпечності продуктів харчування ставлять перед підприємствами з переробки фруктів та ягід нові виклики. Для забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності критично важливим є ефективне управління всіма бізнес-процесами, ключовим елементом якого є облік.

Готова продукція є результатом виробничої діяльності та основним джерелом доходу підприємств. Однак існуюча система обліку готової продукції на таких підприємствах часто не враховує їхню специфіку. Це стосується, зокрема, сезонності виробництва, різноманітності асортименту, змінної собівартості сировини та значних втрат, що виникають під час технологічних процесів.

Застарілі методи обліку, відсутність належної автоматизації та неузгодженість між управлінським і фінансовим обліком призводять до: некоректного розрахунку собівартості, що ускладнює визначення реальної рентабельності окремих видів продукції та прийняття обґрунтованих цінових рішень; неефективного управління запасами, що призводить до надлишків, які можуть зіпсуватися, або, навпаки, до дефіциту, що знижує продажі; відсутності своєчасної та достовірної інформації, що ускладнює оперативне планування та контроль, а також перешкоджає швидкій адаптації до ринкових змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам організації обліку та контролю процесу виробництва та реалізації готової продукції приділяли значну увагу численні вітчизняні та зарубіжні дослідники. Серед них варто відзначити роботи Білухи М. Т., Валуєва Б. І., Голова С. Ф., Маркуса О. В., Калініної В. І., Пархоменка В. М., Пушкаря М. С., Саблука П. Т., Баланюк І. Ф., Григорів О. О., Іванюк Т. Л., Ткаченко Н. М. та інших науковців, які аналізували різні аспекти обліку даної теми: від організації документообігу та аналітичного обліку до методів оцінки продукції, формування собівартості та контролю якості.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу науковців і практиків до питань організації та методології обліку готової продукції, низка аспектів залишається недостатньо дослідженою, особливо у сфері діяльності підприємств з переробки фруктів та ягід. Зокрема, потребують подальшого опрацювання такі напрями: врахування галузевої специфіки;

методика формування собівартості в умовах багатостадійного виробничого процесу та отримання супутньої продукції й відходів; узгодження національних і міжнародних стандартів обліку (НП(С)БО та МСФЗ); вдосконалення системи документообігу; автоматизація та інтеграція облікових процесів; розвиток аналітичного обліку для забезпечення прозорості руху готової продукції, контролю якості та підвищення ефективності управлінських рішень.

Формулювання цілей статті. Метою статті є комплексне дослідження методики та організації бухгалтерського обліку готової продукції на підприємствах з переробки фруктів та ягід, з урахуванням їх галузевої специфіки, нормативно-правового регламентування та сучасних викликів цифровізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Готова продукція підприємств з переробки фруктів та ягід є важливим об'єктом бухгалтерського обліку, оскільки її правильне відображення дозволяє визначити фінансові результати діяльності, проаналізувати рентабельність виробництва та ефективно управляти запасами.

Готова продукція підприємств з переробки фруктів та ягід – це кінцевий продукт, отриманий в результаті переробки фруктів та ягід, який пройшов всі стадії технологічної обробки, відповідає встановленим стандартам якості та безпеки і готовий до реалізації споживачу [1].

На підприємствах з переробки фруктів та ягід це можуть бути [2]:

- соки та нектари: яблучний, виноградний, мультифруктовий соки, нектари з абрикоса, персика та ін.;
- джеми, варення, повидло: яблучне повидло, абрикосовий джем, полуничне варення та ін.;
- консервовані продукти: компоти, мариновані фрукти та овочі та ін.;
- сухофрукти: сушені яблука, груші, вишні та ін.;
- заморожені ягоди та фрукти: заморожена малина, смородина, вишня та тощо;
- пюре та пасти: фруктові та ягідні пюре, фруктові та ягідні пасти.

Регламентування питань щодо змісту та операцій з готовою продукцією підприємств здійснюється через систему нормативно-правових актів, які визначають порядок її визнання, оцінки, обліку та відображення у фінансовій звітності. Основними документами, що регулюють ці питання, є:

1. Законодавчі акти України – насамперед Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3], який встановлює загальні принципи ведення обліку готової продукції.

2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО):

- НП(С)БО 9 «Запаси» [4] – визначає порядок оцінки, первісного визнання та списання готової продукції;

- НП(С)БО 16 «Витрати» [5] – регламентує формування собівартості готової продукції;

- НП(С)БО 15 «Дохід» [6] – визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

3. МСФЗ – для підприємств, що складають звітність за міжнародними нормами (зокрема МСБО 2 «Запаси») [7].

4. Податкове законодавство – регулює відображення операцій з готовою продукцією при визначенні об'єкта оподаткування, особливо щодо ПДВ та податку на прибуток.

5. Галузеві нормативні акти та внутрішні документи підприємств – накази, інструкції, облікова політика, які конкретизують організацію обліку та контролю готової продукції відповідно до специфіки діяльності.

Таким чином, нормативно-правове регулювання забезпечує єдині підходи до формування інформації про готову продукцію, сприяє прозорості обліку, правильності відображення господарських операцій та формуванню достовірної фінансової звітності.

На нашу думку, враховуючи те, що облік готової продукції на підприємствах з переробки фруктів та ягід має свої особливості, їх необхідно враховувати при застосуванні нормативів та стандартів. Так, однією із таких особливостей є сезонність виробництва. Основний обсяг сировини (фрукти та ягоди) надходить у короткий період, що призводить до високої інтенсивності виробництва і накопичення значних обсягів готової продукції на складах. Правильний розподіл витрат у сезонний період та міжсезоння є критично важливим для достовірності собівартості. Застосування нормативної потужності (згідно з МСБО 2) дозволяє уникнути віднесення нерозподілених постійних витрат на собівартість продукції.

Наступна особливість, це наявність біологічних активів у виробничому процесі. На відміну від НП(С)БО, МСБО 41 «Сільське

господарство» [8] встановлює, що первинне визнання біологічних активів (фруктових дерев, ягідних кущів) та сільськогосподарської продукції здійснюється за справедливою вартістю мінус витрати на продаж. Однак, після збирання врожаю, подальша переробка та облік готової продукції (джемів, соків) вже регулюються МСБО 2 «Запаси». Це створює «розрив» у застосуванні стандартів.

Ще одна особливість – це наявність втрат та відходів у виробництві. У процесі переробки неминує виникати втрати та відходи (наприклад, шкірка, кісточки, серцевини). Стандарти вимагають, щоб ці втрати були належним чином обліковані. Нормативні втрати включаються до собівартості готової продукції, тоді як наднормативні відносяться на витрати періоду.

Таким чином, облік готової продукції підприємств з переробки фруктів та ягід є складним процесом, що вимагає глибокого розуміння як національних, так і міжнародних стандартів:

- НП(С)БО 9, 15 та 16 забезпечують міцну основу для обліку, але їх застосування на практиці потребує врахування галузевих особливостей;

- МСБО 2, пропонує більш гнучкі підходи до розподілу витрат та оцінки, що робить його привабливим для великих підприємств, орієнтованих на міжнародні ринки;

- перспективи розвитку обліку в цій галузі пов'язані з подальшою гармонізацією національних стандартів з міжнародними, впровадженням ІТ-рішень, а також з посиленням уваги до обліку вторинних ресурсів та відходів.

Дослідимо далі як організований облік на таких підприємствах, враховуючи особливості їх діяльності.

Основними етапами документообігу готової продукції є її оприбуткування, зберігання та відвантаження (рис. 1).

Так, документування оприбуткування – це етап, на якому продукція переходить з виробництва на склад. Тут використовуються документи, які підтверджують виробництво та передачу продукції. Документування зберігання – це етап, який відображає рух продукції всередині складу. Документи на цьому етапі допомагають керувати запасами та обліковувати списання. Документування відвантаження – це етап, на якому продукція залишає склад, щоб дістатися до клієнта. Документи, що використовуються на цьому етапі, підтверджують факт продажу та перевезення продукції.

Рис. 1. Етапи документування готової продукції підприємств з переробки фруктів та ягід
Джерело: сформовано автором

Правильно налаштований документообіг забезпечує точність обліку, дозволяє уникати втрат, оптимізувати запаси та забезпечувати високу якість управління на підприємствах з переробки фруктів та ягід.

Аналітичний облік готової продукції є критично важливим для ефективного управління, контролю якості та прийняття управлінських рішень. Цей облік повинен бути деталізо-

ваним та структурованим. За результатами досліджень пропонуємо його деталізацію за такими напрямками (рис. 2).

Дотримуючись таких підходів, кожен субрахунок можна деталізувати за видами продукції, її якісними характеристиками, видами пакування, конкретної партії продукції, її місця зберігання та напряму реалізації тощо. Це дозволяє: вести точний облік залишків;

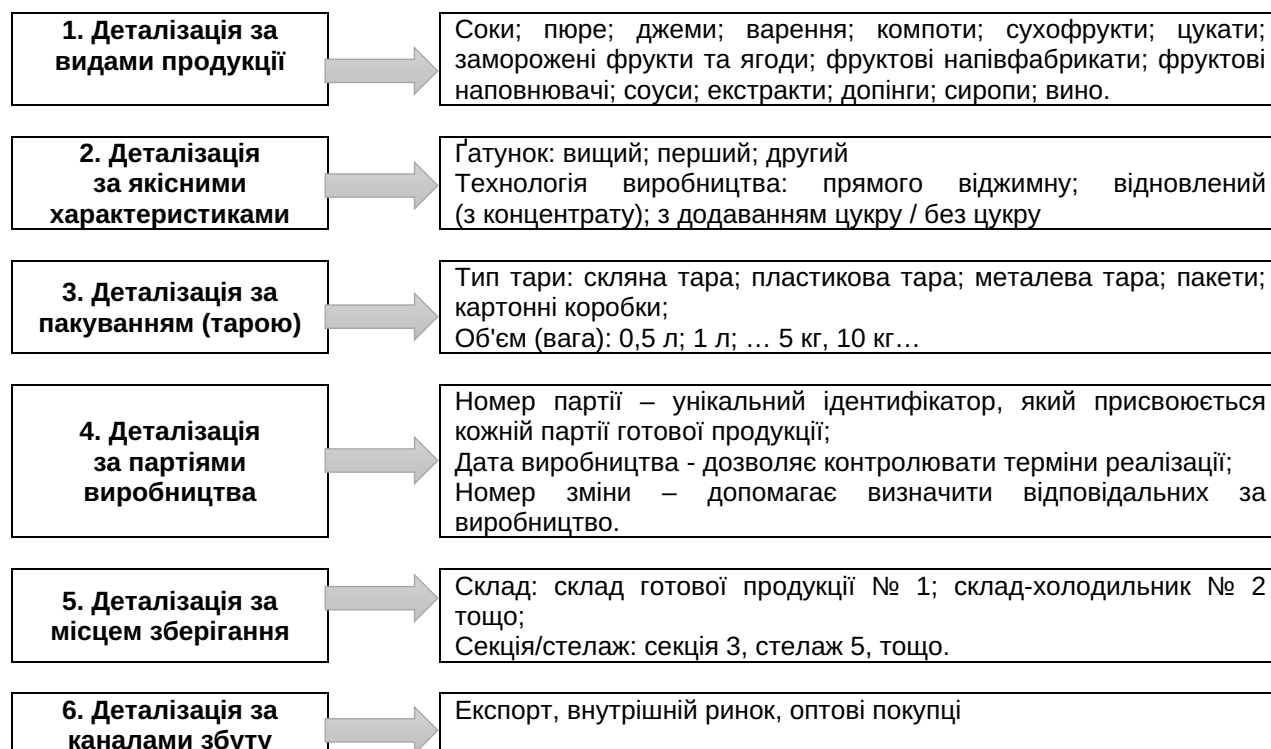

Рис. 2. Деталізація аналітичного обліку готової продукції підприємств з переробки фруктів та ягід

Джерело: сформовано автором

контролювати якість; відстежувати рух продукції; формувати звіти для внутрішнього та зовнішнього контролю.

Приклад формування робочого рахунків з обліку готової продукції підприємств з переробки фруктів та ягід наведено в табл. 1.

Синтетичний облік готової продукції ведеться на рахунках, що узагальнюють інформацію про однорідні господарські операції. Для підприємств з переробки фруктів та ягід особливо важливими є наступні рахунки:

Рахунок 201 «Виробничі запаси»: цей рахунок використовується для обліку сировини – фруктів та ягід, що надходять на переробку. Важливо вести аналітичний облік за видами сировини (яблука, сливи, вишні, малина, полуниця, груші тощо), їх сортами, якістю та походженням.

Рахунок 23 «Виробництво»: на цьому рахунку відображаються прямі витрати на виробництво. Для підприємств з переробки фруктів та ягід до них належать:

- вартість використаної сировини (фруктів та ягід);
- вартість допоміжних матеріалів (цукор, кислота, пектин, упаковка);
- заробітна плата виробничих робітників.

Рахунок 26 «Готова продукція»: використовується для обліку готової продукції – соків, джемів, варення, консервованих фруктів, заморожених ягід. Аналітичний облік за цим рахунком ведеться за видами готової продукції, її сортами, тарою та фасуванням. Дебет рахунку 26 відображає надходження готової продукції з виробництва, а кредит – вибуття продукції (реалізація, відвантаження, списання).

Рахунок 90 «Собівартість реалізованої продукції»: на цьому рахунку накопичується собівартість готової продукції, що була реалізована. Важливою є деталізація собівартості за видами продукції.

На підприємствах з переробки фруктів та ягід, випуск готової продукції відображається в обліку шляхом складання бухгалтерських проводок. В табл. 2 представимо запропоновану кореспонденцію обліку готової продукції.

Важливе значення в системі обліку підприємств, що займаються переробкою фруктів та ягід відводиться оцінці готової продукції. Вони можуть використовувати різні методи, вибір яких залежить від специфіки виробництва та облікової політики:

Таблиця 1

Приклад робочого плану рахунків з обліку готової продукції підприємств з переробки фруктів та ягід

Порядковий номер цифри рахунку	Приклад	Пояснення
1	2	Клас рахунків
2	26	Синтетичний рахунок «Готова продукція» згідно з Планом рахунків
3	261	Номенклатурна група «Соки»
4,5	261/1	Асортиментна одиниця «Сік яблучний прямого віджиму, без цукру»
6	261/1-0,5С	Сік яблучний прямого віджиму, 0,5 л, скляна тара
7	261/1-0,5С-Партія № 2025/09-15/1	Партія готової продукції (номер партії може відповідати даті виробництва)
8	261/1-0,5С-Партія № 2025/09-15/1-Склад № 1, секція 3	Готова продукція за місцем зберігання
9	261/1-0,5С-Партія № 2025/09-15/1-Склад № 1-Е	Готова продукція на експорт

Джерело: розроблено автором

– фактична виробнича собівартість – цей метод вважається найбільш точним, оскільки він відображає всі реальні витрати, понесені на виробництво продукту. Однак він є досить трудомістким, оскільки остаточна собівартість може бути розрахована лише після завершення звітного періоду;

– нормативна собівартість – цей метод ґрунтується на заздалегідь встановлених нормах витрат. Він є зручним для оперативного обліку, оскільки дозволяє оприбутковувати готову продукцію одразу після її виготовлення.

Відхилення від нормативів обліковуються на окремому рахунку, а в кінці періоду списуються на собівартість реалізованої продукції або інші рахунки:

– облікові ціни – це можуть бути планові ціни, ціни реалізації або інші;

– фіксовані ціни. Цей метод значно спрощує облік, але вимагає регулярних коригувань, щоб привести облікові дані у відповідність до фактичної собівартості.

Оптимальний вибір методу оцінки готової продукції дозволяє підприємству з переробки фруктів та ягід ефективно управляти виробництвом, оптимізувати витрати та забезпечити фінансову прозорість. На практиці найчастіше застосовується нормативний метод, оскільки він поєднує оперативність обліку з

достатньою точністю, що є критично важливим для підприємств.

Дослідивши організацію обліку готової продукції підприємств з переробки фруктів та ягід слід виділити такі проблеми та шляхи їх вирішення:

Проблеми:

– складність та особливості оцінки собівартості через сезонність виробництва, спільне виробництво, втрати та відходи. Процес переробки фруктів та ягід є багатостадійним, з використанням різних видів сировини, а також можливістю отримання побічних продуктів, що ускладнює точний розрахунок фактичної собівартості одиниці готової продукції, особливо в умовах виробництва різних видів продукції одночасно (наприклад, соку та джему з однієї партії фруктів тощо);

– управлінські та організаційні проблеми через неефективну систему обліку, неналежний аналітичний облік, розбіжності між бухгалтерським та управлінським обліком, що впливає на якість та оперативність прийняття управлінських рішень. Ці проблеми суттєво обмежують здатність підприємства адаптуватися до ринкових змін, що, зрештою, знижує його конкурентоспроможність;

– відставання від сучасних технологій та інновацій через недостатню цифровізацію, низьку автоматизацію, коли облік часто

Таблиця 2

**Запропонована кореспонденція рахунків з обліку готової продукції
на підприємствах з переробки фруктів та ягід**

№ п/п	Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
Виробництво продукції			
1	Відпущено сировину (фрукти, ягоди, цукор) та матеріали у виробництво	23 «Виробництво»	201 «Сировина і матеріали»
2	Нараховано заробітну плату виробничому персоналу	23 «Виробництво»	661 «Розрахунки за заробітною платою»
3	Нараховано єдиний соціальний внесок (ЄСВ) на заробітну плату виробничого персоналу	23 «Виробництво»	651 «Розрахунки за ЄСВ»
4	Нараховано амортизацію виробничого обладнання	23 «Виробництво»	13 «Знос (амортизація) необоротних активів»
5	Розподілено та списано загальновиробничі витрати	23 «Виробництво»	91 «Загальновиробничі витрати»
6	Оприбутковано готову продукцію з виробництва на склад	26 «Готова продукція»	23 «Виробництво»
	Використано готову продукцію для внутрішніх потреб	23 «Виробництво»	26 «Готова продукція»
	Виявлено під час інвентаризації лишки готової продукції	26 «Готова продукція»	719 «Інші доходи від операційної діяльності»
	Виявлено під час інвентаризації недостачу готової продукції, яку віднесено на винну особу	375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків»	26 «Готова продукція»
	Відображено вартість готової продукції, виданої зі складу підзвітній особі	372 «Розрахунки з підзвітними особами»	26 «Готова продукція»
Реалізація готової продукції			
7	Відвантажено готову продукцію покупцям (без оплати)	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	701 «Дохід від реалізації готової продукції»
8	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	6411 «Розрахунки за ПДВ»
9	Списано собівартість реалізованої продукції	901 «Собівартість реалізованої готової продукції»	26 «Готова продукція»
10	Списано адміністративні та збутові витрати (в кінці місяця)	901 «Собівартість реалізованої готової продукції»	92 «Адміністративні витрати»
11		901 «Собівартість реалізованої готової продукції»	93 «Витрати на збут»
12	Отримано оплату за продукцію поточний рахунок	311 «Рахунки в банку»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
Фінансові результати			
13	Списано дохід від реалізації на фінансовий результат	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	791 «Результат від основної діяльності»
14	Списано собівартість реалізації на фінансовий результат	791 «Результат від основної діяльності»	901 «Собівартість реалізованої готової продукції»

Джерело: побудовано автором на основі [9; 10; 11]

ведеться вручну, що призводить до помилок і затримок та відсутність єдиної системи, де дані розрізнені, що заважає комплексному аналізу.

Шляхи вирішення проблем:

- розробка галузевих стандартів, які враховуватимуть специфіку галузі. Ці рекомендації мають чітко визначати підходи до розподілу спільних витрат, а також методику обліку витрат та відходів;

- впровадження нормативного методу обліку – використання нормативної собівартості з подальшим аналізом відхилень дозволяє значно спростити та прискорити облік, що дає можливість оперативно отримувати дані про собівартість продукції та контролювати ефективність виробничого процесу;

- впровадження системи управлінського обліку, що дозволить аналізувати собівартість по кожному виду продукції, партії, каналу збуту та відстежувати рентабельність в режимі реального часу;

- підвищення кваліфікації персоналу шляхом проведення регулярних тренінгів для бухгалтерів та виробничого персоналу щодо особливостей обліку в галузі, а також роботи з новими програмними продуктами;

- автоматизація складського обліку – встановлення автоматизованих систем складського обліку, що дозволяє відстежувати рух кожної партії сировини та готової продукції в режимі реального часу, контролювати терміни зберігання та мінімізувати втрати;

- електронний документообіг – перехід на електронний документообіг значно прискорює та спрощує облік, що дозволить миттєво передавати інформацію між виробничими підрозділами, складом та бухгалтерією, зменшуючи ймовірність помилок;

- впровадження ERP-систем – інтеграція всіх бізнес-процесів в єдину ERP-систему (Enterprise Resource Planning) дозволяє створити єдину інформаційну базу, що дасть можливість бачити повну картину: від надходження сировини до реалізації готової продукції, що значно підвищує ефективність управління.

Перспективи розвитку обліку готової продукції підприємств з переробки фруктів та ягід доцільно запропонувати наступні:

- *цифровізація облікових процесів:* впровадження спеціалізованих програмних продуктів для автоматизованого обліку готової продукції; використання хмарних технологій для оперативного доступу до інформації; застосування електронних доку-

ментів та QR-маркування продукції для простежуваності.

- *розвиток аналітичного обліку:* деталізація інформації за видами готової продукції, партіями, серіями, строками придатності; формування управлінської звітності для аналізу прибутковості кожного виду продукції; використання інструментів обліково-аналітичної підтримки при формуванні цінової політики.

- *інтеграція з виробничим та логістичним обліком:* автоматичне відображення руху продукції з виробничих підрозділів на склад; інтеграція обліку готової продукції з системами управління запасами, транспортуванням та реалізацією; контроль залишків та формування оптимального рівня запасів.

- *забезпечення прозорості та контролю якості:* відображення в обліку показників якості продукції (органолептичні, лабораторні дані); впровадження внутрішнього аудиту руху готової продукції.

- *удосконалення методики оцінки готової продукції:* застосування методів калькулювання з урахуванням біологічних та сезонних особливостей переробки фруктів та ягід; використання управлінського обліку для формування прогнозних витрат і доходів; впровадження системи обліку за справедливою вартістю для звітності за міжнародними стандартами.

- *адаптація до міжнародних стандартів обліку (МСФЗ):* перехід до визнання та оцінки готової продукції відповідно до вимог IAS 2 «Запаси»; гармонізація внутрішнього обліку з міжнародними підходами для залучення інвесторів і виходу на зовнішні ринки.

- *використання сучасних технологій контролю:* застосування систем штрихкування та RFID-міток; впровадження блокчейн-технологій для забезпечення прозорості ланцюга постачання; аналітика «Big Data» для прогнозування попиту на готову продукцію.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У ході дослідження встановлено, що готова продукція підприємств з переробки фруктів та ягід є одним із ключових об'єктів бухгалтерського обліку, оскільки саме від правильності її відображення залежить достовірність фінансової звітності, обґрунтованість управлінських рішень та оцінка результатів діяльності підприємства. Особливості цієї сфери, зокрема сезонність виробництва, наявність біологічних активів, значні обсяги витрат та відходів,

формують специфічні вимоги до організації обліку готової продукції.

Методологічну основу для ведення обліку забезпечує нормативно-правове регулювання (НП(С)БО, МСФЗ, податкове законодавство), однак на практиці воно потребує адаптації до галузевої специфіки. Важливим завданням залишається узгодження національних положень із міжнародними стандартами, що особливо актуально для підприємств, орієнтованих на зовнішні ринки.

Виявлено низку проблем обліку готової продукції: складність розрахунку собівартості, управлінські та організаційні проблеми, відставання від сучасних технологій та інновацій тощо. Їх вирішення можливе через розробку галузевих стандартів, впровадження нормативного методу обліку, автоматизацію складських і бухгалтерських процесів, застосування електронного документообігу, підвищення кваліфікації персоналу та використання ERP-систем.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають в наступному: удосконаленні методики оцінки готової продукції з урахуванням галузевих та сезонних особливостей; цифровізації облікових процесів для підвищення прозорості й оперативності обліку; розширенні аналітичного обліку для формування управлінської звітності та підтримки цінової політики; інтеграції бухгалтерського обліку з виробничими та логістичними процесами; застосуванні інноваційних технологій контролю (штрихкодування, RFID, блокчейн, Big Data) для відстежуваності продукції та прогнозування попиту.

Таким чином, подальші наукові пошуки у сфері обліку готової продукції підприємств з переробки фруктів та ягід мають бути спрямовані на поєднання традиційних методологічних підходів з інноваційними рішеннями, що сприятиме підвищенню ефективності управління, конкурентоспроможності підприємств та їх адаптації до умов цифрової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Мулик Т. О. Забродський І. Т. Готова продукція підприємств з переробки фруктів та ягід як об'єкт обліку та контролю. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 8. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14956928>
- Забродський І. Класифікація готової продукції підприємств з переробки фруктів та ягід для потреб обліку та контролю. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Science*. 2025. № 340 (2). С. 224–229. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-340-36>
- Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/996-14>
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України 02.11.99 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України 31.12.99 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України 29.11.99 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
- Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси: міжнародний стандарт від 01.01.2012 № 929_021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/929_021
- Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 (МСБО 41) Сільське господарство: міжнародний стандарт від 01.01.2012 № 929_027. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text
- Баланюк І. Ф., Григорів О. О., Іванюк Т. Л. Організація обліку та контролю готової продукції підприємства. *Інноваційна економіка*. 2020. № 1–2. С. 157–163.
- Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. Київ: Алерта, 2015. 1080 с.
- Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

REFERENCES:

- Mulyk, T.O. & Zabrodskyi, I.T. (2025). Hotova produktsiia pidpriemstv z pererobky fruktiv ta yahid yak ob'iekt obliku ta kontroliu [Finished products of fruit and berry processing enterprises as an object of accounting and control]. *Aktualni pytannia. ekonomichnykh nauk - Actual problems of economic sciences*, 8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14956928> (accessed September 10, 2025) [in Ukrainian].

2. Zabrodskyi I. (2025) Klasyfikatsiia hotovoi produktsii pidpriemstv z pererobky fruktiv ta yahid dlia potreb obliku ta kontroliu [Classification of finished products of fruit and berry processing enterprises for the needs of accounting and control]. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Science*, 340 (2). 224–229. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-340-36> [in Ukrainian].
3. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. № 996-XIV. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/ card/996-14](https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/996-14). (accessed September 10, 2025) [in Ukrainian].
4. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 9 «Zapasy» [National Regulation (Standard) of Accounting 9 «Inventories»]: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy 02.11.99 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>. (accessed September 12, 2025) [in Ukrainian].
5. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 16 «Vytraty» [National Regulation (Standard) of Accounting 16 «Expenses»]: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy 31.12.99 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>. (accessed September 12, 2025) [in Ukrainian].
6. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 15 «Dokhid» [National Regulation (Standard) of Accounting 15 «Revenue»]: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy 29.11.99 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>. (accessed September 12, 2025) [in Ukrainian].
7. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 2 (MSBO 2). Zapasy [International Accounting Standard 2 (IAS 2). Inventories]: mizhnarodnyi standart vid 01.01.2012 № 929_021. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/ card/929_021](https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/929_021). (accessed September 12, 2025 [in Ukrainian].
8. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 41 (MSBO 41) Silske hospodarstvo [International Accounting Standard 41 (IAS 41) Agriculture]: mizhnarodnyi standart vid 01.01.2012 № 929_027. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text. (accessed September 12, 2025) [in Ukrainian].
9. Balaniuk, I. F., Hryhoriv, O. O. & Ivaniuk T. L. (2020) Orhanizatsiia obliku ta kontroliu hotovoi produktsii pidpriemstva [Organization of accounting and control of finished products of the enterprise]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative Economy*, 1–2, 157–163. [in Ukrainian].
10. Tkachenko, N. M. (2015). Bukhhalterskyi finansovy oblik, opodatkuvannia i zvitnist [Accounting, Financial Accounting, Taxation and Reporting]: pidruchnyk. Kyiv: Alerta, 1080. [in Ukrainian].
11. Instruktsiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hosp-odarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii [Instructions on the application of the Chart of Accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy No 291 vid 30.11.1999 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (accessed August 15, 2025). (in Ukrainian).